

Etikkort 6

Ska hemtjänsten köpa hem större mängder alkohol till person med missbruk?

Nils är ensam men nöjd så länge han har alkohol. Han har missbrukat alkohol i minst 25 år. Han har egen lägenhet och hemtjänst som, utöver mat, städning, cigaretter och sällskap, förser honom med alkohol två gånger varje vecka. Nils anhöriga har dragit sig undan och han har inget socialt liv utöver kontakterna med hemtjänstens personal som han gillar. Själv säger han att han är nöjd med tillvaron så länge han har tillgång till alkohol.

Nils har ingen önskan att sluta dricka alkohol. Han tar inga mediciner som skulle kunna vara farliga att kombinera med alkoholen. Då han dricker är han lugn, vid ganska gott mod och uppträder vänligt mot personalen. Hans hälsa är nedsatt – stela ben och dålig balans – men det hindrar honom inte att ta sig till Systembolaget när abstinensen blir svår. Ofta ramlar han då och slår sig. Enligt en tidigare bedömning av missbruksteamet är han för närvarande långt ifrån behov av tvångsvård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Personalens etiska dilemma

Är det rimligt att hemtjänsten medverkar till fortsatt missbruk genom att köpa större mängder alkohol? Hur mycket alkohol är i så fall rimligt att köpa?

Frågor att diskutera

1. Din/gruppens syn på det etiska dilemma?
2. Hur ska en personalgrupp hantera att en av kollegorna inte vill göra inköp av alkohol med hänsyn till sin privata syn på alkohol och aldrig privat besöker Systembolaget?

Juridiska utgångspunkter

Ett normalt alkoholbruk kan mycket väl ingå i en persons livsföring och vara en faktor där den enskilde kan behöva hjälp med inköp på samma sätt som med inköp av andra varor.

Att ransonera Nils alkoholinköp mot hans vilja har inte stöd i lagen. Om personen fysiskt, psykiskt eller socialt tar skada eller far illa av en viss konsumtion är rådgivning och information de medel som i första hand står hemtjänstpersonal till buds.

Enligt såväl SoL som HSL ska självbestämmandepincipen vara vägledande för insatserna. Det innebär att stor hänsyn ska tas till brukarens önskemål när det gäller insatsernas utformning och omfattning. Att då mot brukarens vilja ransonera alkoholinköp finns det inget stöd för i författningarna.

Etikrådets slutsats (år 2011)

Nils ska ges möjlighet att styra sin egen livsföring med stöd av hemtjänstens personal. Personalen har inte rätt att reglera Nils alkoholkonsumtion men kan med respekt för hans integritet och självbestämmande föra en diskussion med honom om hans alkoholbruk, inköp m.m. De kan då också betona det etiska dilemma som det medför för dem att köpa alkohol åt honom när han är berusad.

Socialstyrelsens allmänna råd om värdegrunden (år 2012)

I allmänna råden står under *värdigt liv* och värdeorden *privatliv och integritet*:

- *Personalen värnar om att den äldre personen får leva sitt liv i enlighet med sin personlighet och identitet.*

I allmänna råden står under *värdigt liv* och värdeorden *självbestämmande, delaktighet och individanpassning*:

- *Personalen arbetar på ett sätt som säkerställer att hjälpen och stödet anpassas till den äldre personens behov, förutsättningar och önskemål.*